

HOTĂRÂREA CURȚII

25 iulie 1991*

Comisia Comunităților Europene împotriva Regatului Țărilor de Jos

„Neîndeplinirea obligațiilor – Libertatea de a presta servicii – Obligația de a se adresa unei întreprinderi naționale pentru realizarea de programe de radio și de televiziune – Condiții impuse la retransmiterea mesajelor publicitare cuprinse în programele de radio sau de televiziune emise din alte state membre”

Cauza C-353/89

În cauza C-353/89,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de către domnii Giuliano Marengo și René Barents, membri ai serviciului juridic al acesteia, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Guido Berardis, membru al serviciului juridic al acesteia, Centre Wagner, Kirchberg,

reclamantă,

împotriva

Regatului Țărilor de Jos, reprezentat de domnii A. Bos și J. W. de Zwaan, consilier juridic și, respectiv, consilier juridic adjunct la Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Țărilor de Jos, 5 rue C. M. Spoo,

pârât,

având ca obiect o cerere vizând constatarea faptului că, rezervând pentru o întreprindere olandeză toate sau o parte dintre comenzile emise de organismele naționale olandeze de radiodifuziune și limitând retransmisia în Țările de Jos a programelor altor state membre care conțin publicitate destinată special publicului olandez, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 59 din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din domnii G. F. Mancini, președinte de cameră, care îndeplinește funcția de președinte, T. F. O' Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco, președinți de cameră, Sir Gordon Slynn, domnii C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse și M. Zuleeg, judecători,

avocat general: domnul G. Tesauro

grefier: domnul J.-G. Giraud

având în vedere raportul de ședință,

* Limba de procedură: olandeza.

după ascultarea susținerilor orale ale părților prezentate în ședința din 21 februarie 1991, în cursul căreia guvernul olandez a fost reprezentat de domnii J. W. De Zwaan et T. Heukels, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 18 aprilie 1991,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 17 noiembrie 1989, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune în constatarea faptului că Regatul Țărilor de Jos, rezervând pentru o întreprindere olandeză toate sau o parte dintre comenzile emise de organismele naționale olandeze de radiodifuziune și limitând retransmisia în Țările de Jos a programelor altor state membre care conțin publicitate destinată special publicului olandez, nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 59 din Tratatul CEE.

2 Comisia contestă două măsuri independente una de alta: prima vizează obligația impusă organismelor naționale de radiodifuziune stabilite în Țările de Jos de a difuza în totalitate sau parțial programe realizate de o întreprindere olandeză; a doua se referă la condițiile impuse transmisiei prin cablu a programelor emise de alte state membre, în cazul în care aceste programe conțin publicitate destinată în special publicului olandez. Aceste două măsuri sunt incluse în legea olandeză din 21 aprilie 1987 de reglementare a furnizării de programe de radiodifuziune și de televiziune, a taxelor de radioteleviziune și a măsurilor de ajutor pentru organele de presă (Staatsblad nr. 249 din 4.6.1987, denumit în continuare „Mediawet”)

3 Mediawet vizează să introducă un sistem de radiodifuziune și de televiziune cu caracter pluralist și necomercial. În temeiul articolelor 31 și 34 din această lege, timpul de antenă disponibil pentru difuzarea programelor în rețeaua națională de radio sau de televiziune este atribuit de instituția responsabilă de supravegherea aplicării Mediawet, Commissariaat voor de Media, în special organismelor de radiodifuziune care sunt asociații de ascultători sau de telespectatori cu personalitate juridică și care reprezintă marile curente de gândire din societatea olandeză.

4 Aceste organisme au, în principiu, toată libertatea de a realiza ele însele emisiuni. Totuși, acestea au obligația, mai puțin coercitivă în cazul televiziunii decât în cazul radioului, de a recurge la mijloacele tehnice (studiouri de înregistrare, ateliere de decoruri, tehnicieni ...) pe care le deține o societate pe acțiuni de drept olandez, Nederlandse Omroepproductie Bedrijf (în continuare „Bedrijf”).

5 Această obligație este inclusă la articolul 61 din Mediawet. Acesta prevede:

„Pentru a asigura menținerea mijloacelor de producție, organismele care au obținut timp de antenă în rețeaua națională trebuie să consume în totalitate în fiecare an, cu Bedrijf sumele puse la dispoziția lor în temeiul articolelor 101 și 102 în ceea ce privește realizarea programelor radio și un procentaj stabilit prin decret în ceea ce privește realizarea programelor de televiziune.”

6 Articolele 101 și 102 menționate în această dispoziție vizează, în esență, taxele de radioteleviziune plătite de ascultători sau de telespectatori, pe care Commissariaat voor de Media le transmite organismelor de radiodifuziune.

7 Articolul 154 din Mediawet precizează, în plus, că în ceea ce privește televiziunea, procentajul vizat la articolul 61 este stabilit la 75%.

8 A doua măsură contestată de Comisie este inclusă la articolul 66 din Mediawet. Acest articol vizează transmisia în Țările de Jos, prin cablu, a programelor de radio sau de televiziune emise din străinătate. Acesta dispune:

„ 1) Operatorul unei rețele de distribuție prin cablu poate:

a) să transmită programele care sunt emise de un organism de radiodifuziune străin, prin intermediul unui emițător de radiodifuziune și care, în majoritatea timpului, pot să fie captate direct în zona deservită de rețeaua de cablu, cu ajutorul unei antene individuale normale, în condiții de calitate în general satisfăcătoare;

b) să transmită alte programe decât cele vizate la litera (a) și care sunt emise de către un organism ca programe de radiodifuziune, în conformitate cu legislația aplicabilă în țara de emisie. În cazul în care aceste programe conțin mesaje publicitare, difuzarea lor este autorizată numai cu condiția ca aceste mesaje să fie produse de o persoană juridică distinctă, să poată fi clar separate de alte părți ale programului și să nu fie difuzate duminica, durata acestor mesaje să nu depășească 5% din timpul de antenă utilizat, organismul de radiodifuziune să respecte dispozițiile de la articolul 55 alineatul (1) și veniturile să fie utilizate în întregime pentru producția de programe. Cu toate acestea, în cazul în care aceste condiții nu sunt îndeplinite, difuzarea unui astfel de program este autorizată, de asemenea, cu condiția ca mesajele publicitare pe care le conține să nu fie destinate în special publicului olandez;

...

2) În scopul aplicării dispoziției de la alineatul (1) litera (b), se consideră că, în orice caz, mesajele publicitare se adresează în special publicului olandez, dacă acestea sunt difuzate în cursul, sau imediat după o parte a programelor sau după un ansamblu coerent de părți din programe care presupun o subtitrare olandeză sau o parte a unui program în limba olandeză.

3) Ministrul nostru poate acorda o derogare de la interdicția prevăzută la alineatul (1) litera (b) în ceea ce privește programele de radiodifuziune, care sunt emise în Belgia și sunt destinate publicului vorbitor de limba olandeză din Belgia.”

9 Articolul 55 alineatul (1) care este vizat la această dispoziție prevede că, în principiu, „organismele care au obținut timp de antenă nu pot să fie utilizate pentru a permite terților să obțină beneficii...”.

10 Pentru o expunere mai amplă a faptelor litigiului, a derulării procedurii, precum și a motivelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate în cele ce urmează numai în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

Cu privire la sfera de aplicare a articolului 59 din tratat

11 Comisia consideră că cele două măsuri puse în aplicare de Regatul Țărilor de Jos încalcă principiul libertății de a presta servicii stabilit la articolul 59 din tratat. Guvernul olandez susține, în ceea ce îl privește, că aceste măsuri sunt în întregime justificate.

12 Întrucât dezbaterea vizează câmpul de aplicare a acestui articol, este necesar să se definească sfera de aplicare și limitele acestuia.

13 Articolul 59 din tratat dispune, la primul alineat, că restricțiile privind libertatea de a presta servicii în cadrul Comunității trebuie să fie eliminate progresiv în cursul perioadei de tranziție în ceea ce îi privește pe resortisanții statelor membre stabiliți într-un alt stat al Comunității decât cel al destinatarului prestației.

14 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă (a se vedea, în ultimul rând, hotărârile din 26 februarie 1991, Comisia/Franța, considerentul 12, C-154/89, Rec. p. I-659; Comisia/Italia, considerentul 15, C-180/89, Rec. p. I-709; și Comisia/Grecia, considerentul 16, C-198/89, Rec. p. I-727) că articolul 59 din tratat implică, în primul rând, eliminarea oricărei discriminări împotriva prestatorului pe baza naționalității sale sau a faptului că s-a stabilit într-un alt stat membru decât cel în care trebuie să fie executată prestația.

15 Astfel cum a evidențiat Curtea în Hotărârea sa din 26 aprilie 1988, Bond van Adverteerders, considerentele 32 și 33 (352/85, Rec. p. 2085), reglementările naționale care nu sunt aplicabile, fără distincție, prestărilor de servicii, indiferent de originea acestora, nu sunt compatibile cu dreptul comunitar decât dacă acestea pot intra sub incidența unei dispoziții derogatorii exprese, precum articolul 56 din tratat. Din această hotărâre (considerentul 34) rezultă, de asemenea, că obiectivele de natură economică nu pot constitui motive de ordine publică în sensul acestui articol.

16 În absența unei armonizări a normelor aplicabile serviciilor, sau chiar a unui regim de echivalență, obstacole pentru libertatea garantată de tratat în acest domeniu pot proveni, în al doilea rând, din aplicarea unor reglementări naționale, care afectează orice persoană stabilită pe teritoriul național, unor prestatori stabiliți pe teritoriul altui stat membru, care trebuie să îndeplinească deja cerințele legislației statului respectiv.

17 Astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă (a se vedea, în ultimul rând, hotărârile din 26 februarie 1991, Comisia/Franța, menționată anterior, considerentul 15; Comisia/Italia, menționată anterior, considerentul 18 și Comisia/Grecia, menționată anterior, considerentul 18), astfel de obstacole intră sub incidența articolului 59 dat fiind că aplicarea legislației naționale prestatorilor străini nu este justificată prin motive imperioase de interes general, sau că cerințele cuprinse în această legislație sunt deja îndeplinite de normele impuse prestatorilor în statul membru în care sunt stabiliți.

18 În această privință, printre motivele imperioase de interes general pe care Curtea le-a recunoscut deja, se numără normele profesionale, destinate să protejeze destinatarul serviciului (Hotărârea din 18 ianuarie 1979, Van Wesemael, considerentul 28, 110/78 și 111/78, Rec. p. 35), protejarea proprietății intelectuale (Hotărârea din 18 martie 1980, Coditel, 62/79, Rec. p. 881), protecția lucrătorilor (Hotărârea din 17 decembrie 1981, Webb, considerentul 19, 279/80, Rec. p. 3305; Hotărârea din 3 februarie 1982, Seco/EVI, considerentul 14, 62/81 și 63/81, Rec. p. 223; Hotărârea din 27 martie 1990, Rush Portuguesa, considerentul 18, C-113/89, Rec. p. I-1417), protecția consumatorilor (Hotărârea din 4 decembrie 1986, Comisia/Franța, considerentul 20, 220/83, Rec. p. 3663; Comisia/Danemarca, considerentul 20, 252/83, Rec. p. 3713; Comisia/Germania, considerentul 30, 205/84, Rec. p. 3755; Comisia/Irlanda, considerentul 20, 206/84, Rec. p. 3817; hotărârile din 26 februarie 1991, Comisia/Italia, citată anterior, considerentul 20 și Comisia/Grecia, citată anterior, considerentul 21), conservarea patrimoniului istoric și artistic național (Hotărârea din 26 februarie 1991, Comisia/Italia, citată anterior, considerentul 20), valorificarea bogățiilor

arheologice, istorice și artistice și cea mai bună difuzare posibilă a cunoștințelor referitoare la patrimoniul artistic și cultural al unei țări (hotărârile din 26 februarie 1991, Comisia/Franța, citată anterior, considerentul 17 și Comisia/Grecia, citată anterior, considerentul 21).

19 În cele din urmă, conform unei jurisprudențe constante, aplicarea reglementărilor naționale prestatorilor stabiliți în alte state membre trebuie să poată garanta realizarea obiectivului pe care acestea îl vizează și să nu depășească ceea ce este necesar pentru ca acesta să fie atins; cu alte cuvinte, trebuie să nu fie posibilă obținerea aceluiași rezultat prin norme mai puțin coercitive (a se vedea, în ultimul rând, hotărârile din 26 februarie 1991, Comisia/Franța, citată anterior, considerentele 14 și 15; Comisia/Italia, citată anterior, considerentele 17 și 18; Comisia/Grecia, citată anterior, considerentele 18 și 19).

20 Este necesar să se examineze, în lumina principiilor astfel amintite, în primul rând, obligația impusă prin articolul 61 din Mediawet organismelor naționale de radiodifuziune de a recurge la mijloacele tehnice ale Bedrijf pentru realizarea programelor lor de radiodifuziune sau de televiziune și, în al doilea rând, condițiile impuse la articolul 66 din Mediawet pentru transmisia în Țările de Jos a mesajelor publicitare conținute în programele de radio sau de televiziune emise din alte state membre.

Cu privire la obligația absolută sau parțială de a recurge la mijloacele tehnice ale Bedrijf pentru realizarea de programe de radiodifuziune sau de televiziune

21 Comisia critică articolul 61 din Mediawet pe motivul că acesta împiedică întreprinderile stabilite în celelalte state membre să își furnizeze serviciile pentru realizarea de programe radiofonice pentru organismele naționale de radiodifuziune stabilite în Țările de Jos și reduce la 25% posibilitățile lor de a oferi servicii acelorași organisme pentru producția de programe televizate.

22 Este necesar să se evidențieze, în primul rând, că sistemul introdus prin articolul 61 din Mediawet conduce efectiv la o restricție privind libertatea de a presta servicii în interiorul Comunității în sensul articolului 59 din tratat.

23 Într-adevăr, obligația impusă tuturor organismelor naționale de radiodifuziune stabilite într-un stat membru de a recurge în totalitate sau parțial la mijloacele tehnice oferite de o întreprindere națională împiedică aceste organisme sau limitează, în orice caz, posibilitățile acestora de a se adresa serviciilor întreprinderilor stabilite în alte state membre. Aceasta are, prin urmare, un efect protector în favoarea unei întreprinderi de servicii stabilite pe teritoriul național și defavorizează, în aceeași măsură, întreprinderile de același tip, stabilite în alte state membre.

24 Guvernul olandez susține că efectele restrictive ale acestui regim preferențial afectează în aceeași măsură întreprinderile de servicii stabilite în Țările de Jos, altele decât Bedrijf, și întreprinderile stabilite în alte state membre.

25 Această circumstanță nu este, în orice caz, de natură să excludă regimul preferențial de care beneficiază Bedrijf din sfera de aplicare a articolului 59 din tratat. De altfel, nu este necesar ca toate întreprinderile dintr-un stat membru să fie avantajate în raport cu întreprinderile străine. Este suficient ca de regimul preferențial instituit să beneficieze un prestator național.

26 Guvernul olandez susține, de asemenea, că este necesar să se asigure o tranziție armonioasă între sistemul precedent de radiodifuziune, în care mijloacele tehnice necesare

realizării de programe aparțineau sectorului public, și instituirea unui regim de concurență. Într-adevăr, conform guvernului olandez, se impunea, în primul rând, păstrarea achizițiilor culturale din perioada precedentă și, în al doilea rând, evitarea falimentul Bedrijf și concedierile masive. În cadrul ședinței, guvernul a anunțat, cu toate acestea, că obligația în cauză a fost eliminată de la 1 ianuarie 1991 în ceea ce privește realizarea de programe de televiziune și urma să fie eliminată de la 1 ianuarie 1992 în ceea ce privește realizarea de programe de radio.

27 În ceea ce privește argumentul derivat din necesitatea de a asigura progresiv instituirea unui regim de concurență, este necesar să se amintească faptul că perioada de tranziție prevăzută în tratat a expirat la 31 decembrie 1969 și că cerințele imperative de la articolul 59 din tratat se aplică direct și necondiționat de la expirarea acestei perioade (a se vedea Hotărârea din 18 ianuarie 1979, Van Wesemael, citată anterior, considerentul 26). În consecință, un legiuitor național nu poate fi autorizat să introducă noi termene.

28 În ceea ce privește adaptările recente ale regimului preferențial criticat, acestea nu sunt de natură să modifice aprecierile precedente. Pe de o parte, obligația impusă de Mediawet este menținută în ceea ce privește realizarea de programe de radio. Pe de altă parte, în jurisprudența constantă, (a se vedea, în ultimul rând, hotărârile din 30 mai 1991, Comisia/Germania, considerentul 31, C-361/88, Rec. p. I-2567 și Comisia/Germania, considerentul 35, C-59/89, Rec. p. 2607) Curtea susține că obiectul unei acțiuni introduse în temeiul articolului 169 din tratat este stabilit prin avizul motivat al Comisiei și că, chiar în cazul în care neîndeplinirea a fost eliminată ulterior termenului stabilit în temeiul celui de-al doilea alineat al articolului menționat, urmărirea acțiunii păstrează un interes în vederea stabilirii bazei unei responsabilități pe care un stat membru poate fi în situația să și-o atragă ca o consecință a neîndeplinirii obligațiilor sale cu privire la alte state membre, la Comunitate sau la persoanele particulare.

29 Guvernul olandez susține, de asemenea, că excepțiile la articolul 59 sunt legitime în cazul în care sunt justificate prin interesul general. Acesta afirmă, în această privință, că restricțiile respective sunt justificate de imperativele care țin de politica culturală, pe care a instituit-o în sectorul audiovizual. Guvernul explică faptul că aceasta are ca scop asigurarea libertății de exprimare a diverselor componente, în special sociale, culturale, religioase sau filosofice din Țările de Jos, astfel încât aceasta să se poată manifesta în presă, la radio sau în televiziune. Acesta amintește că Bedrijf, punând mijloace tehnice la dispoziția diferitelor organisme naționale de radiodifuziune, permite menținerea statutului pluralist și necomercial al audiovizualului olandez. Acesta adaugă că Bedrijf îndeplinește și sarcini culturale, precum gestionarea unei fonoteci, conservarea arhivelor de filme sau coordonarea unei orchestre sau a unor coruri. Or, astfel de rațiuni de politică culturală ar trebui să se numere printre considerațiile de interes general care pot justifica măsuri restrictive, chiar dacă acestea din urmă sunt de natură economică.

30 Înțeleasă în acest sens, o politică culturală poate să constituie, cu siguranță, un motiv imperios de interes general, care să justifice o restricție privind libertatea de a presta servicii. Într-adevăr, menținerea pluralismului, pe care această politică olandeză dorește să o asigure, este legată de libertatea de exprimare, astfel cum este protejată de articolul 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care se numără printre drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică comunitară (Hotărârea din 14 mai 1974, Nold, considerentul 13, 4/73, Rec. p. 491).

31 Cu toate acestea, obligând organismele naționale de radiodifuziune care reprezintă componentele sociale, culturale, religioase sau filosofice din societatea olandeză să determine

realizarea în totalitate sau în parte a emisiunilor lor de către o întreprindere națională, Regatul Țărilor de Jos depășește obiectivul pe care îl urmărește, și anume protejarea libertății de exprimare. Într-adevăr, pluralismul în sectorul audiovizual al unui stat membru nu poate fi afectat în niciun fel de posibilitatea care ar fi deschisă diferitelor organisme naționale de radiodifuziune de a se adresa prestatorilor de servicii stabiliți în alte state membre. După cum a evidențiat în mod just Comisia, dacă aceste organisme de radiodifuziune au într-adevăr un interes în a se adresa către Bedrijf, nu este necesar să li se impună obligația.

32 Pe de altă parte, după cum recunoaște însuși guvernul olandez, sarcinile culturale îndeplinite de către Bedrijf sunt finanțate integral de către stat. Acestea sunt, prin urmare, străine de obligația impusă organismelor de radiodifuziune de a-și consuma în totalitate sau în parte mijloacele financiare cu Bedrijf și nu pot, prin urmare, să o justifice.

33 Guvernul olandez a făcut, apoi, referire la articolul 90 din tratat. Din această dispoziție, acesta deduce că statele membre pot, pe teritoriul lor, să sustragă de la libera concurență anumite activități economice. În cadrul sistemului audiovizual olandez, un astfel de monopol ar fi justificat prin rațiunile de interes general deja menționate, și anume menținerea pluralismului în media, interesul pentru organismele naționale de radiodifuziune de a avea acces la mijloace tehnice de calitate și îndeplinirea de către Bedrijf a sarcinilor culturale nerentabile.

34 În această privință, este suficient să se observe că rezultă din Hotărârea din 19 martie 1991, Franța/Comisia, considerentul 22 (C-202/88, Rec. p. I-1223), că articolul 90 din tratat presupune, desigur, existența unor întreprinderi titulare ale anumitor drepturi speciale sau exclusive, însă nu rezultă totuși că toate drepturile speciale sau exclusive sunt în mod necesar compatibile cu tratatul. Această compatibilitate trebuie să fie apreciată în ceea ce privește diferitele reguli la care face trimitere articolul 90 alineatul (1).

35 Prin urmare, pentru a stabili dacă un stat membru poate sustrage de la libera concurență anumite prestații de servicii trebuie să se determine dacă restricțiile cu privire la libera prestație a serviciilor care ar fi astfel create, pot fi justificate prin rațiunile de interes general menționate anterior (considerentele 17 și 18).

36 Or, după cum s-a menționat mai sus (considerentele 31 și 32) nicio rațiune de interes general nu justifică, în speță, regimul privilegiat pe care autoritățile olandeze l-au acordat Bedrijf.

37 Este, prin urmare, necesar să se constate că, obligând organismele care au obținut timp de antenă în rețeaua națională de radiodifuziune să cheltuiască cu Bedrijf totalul sumelor puse la dispoziția acestora în ceea ce privește realizarea de programe de radio și un procentaj stabilit prin decret în ceea ce privește realizarea de programe de televiziune, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 59 din tratat.

Cu privire la condițiile impuse transmisiei în Țările de Jos a mesajelor publicitare conținute în programele de radio sau de televiziune emise din alte state membre

38 În ceea ce privește condițiile impuse prin articolul 66 alineatul (1) litera (b) a doua teză, din Mediawet, cu privire la transmisia în Țările de Jos a mesajelor publicitare conținute în programele de radioteleviziune emise din străinătate, este necesar să se constate de la început că astfel de condiții presupun o dublă restricție privind libertatea de a presta servicii. Pe de o parte, aceasta împiedică operatorii rețelelor de televiziune prin cablu, stabiliți într-un stat membru, să transmită programe de radio sau de televiziune, oferite de emițători stabiliți în alte

state membre, care nu îndeplinesc aceste condiții. Pe de altă parte, acestea limitează posibilitatea emițătorilor respectivi de a programa, în favoarea agenților de publicitate stabiliți, în special, în statul de recepție, mesajele publicitare destinate în special pentru publicul statului respectiv.

39 Astfel cum Comisia a evidențiat în mod corect, condițiile impuse la articolul 66 din Mediawet fac parte din două categorii diferite. În primul rând, este vorba despre condițiile care se referă la structura emițătorilor: aceștia trebuie să încredințeze publicitatea unei persoane juridice independente de furnizorii de programe; aceștia trebuie, de asemenea, să utilizeze integral veniturile obținute din publicitate pentru a produce programe; aceștia nu pot să permită terților să obțină profit. În al doilea rând, există condiții care se referă la publicitatea însăși: aceasta trebuie să fie identificată în mod clar și separată de celelalte părți ale programului; nu poate să depășească 5% din timpul de antenă; nu trebuie să fie difuzată duminică. Este, prin urmare, necesar să se examineze aceste condiții separat.

A – În ceea ce privește condițiile referitoare la structura organismelor de radiodifuziune stabilite în alte state membre

40 Fiind vorba de condiții referitoare la structura organismelor de radiodifuziune stabilite în alte state membre, guvernul olandez explică faptul că acestea sunt identice cu cele pe care trebuie să le îndeplinească organismele olandeze de radiodifuziune. Astfel cerința conform căreia mesajele publicitare trebuie să fie produse de către o persoană juridică diferită de producătorii de programe corespunde interdicției impuse de Mediawet organismelor naționale de a emite publicitate comercială, difuzarea acesteia fiind rezervată fundației pentru publicitatea televizată, „Stichting Etherreclame” (în continuare „STER”) Obligația impusă emițătorilor altor state membre de a nu permite terților să obțină beneficii are ca scop garantarea caracterului necomercial al radiodifuziunii, caracter pe care Mediawet dorește să îl mențină în privința organismelor naționale de radiodifuziune. În cele din urmă, cerința care are legătură cu atribuirea veniturilor publicitare, care trebuie să fie rezervate producerii programelor, are ca scop să ofere emițătorilor altor state membre mijloace care să fie cel puțin echivalente cu cele existente în sistemul național, în care cea mai mare parte a veniturilor din publicitate ale STER acoperă costurile de funcționare a posturilor de radio și televiziune.

41 Guvernul olandez justifică aceste restricții susținând că ele au ca obiectiv evitarea unei influențe excesive a agenților publicitari în elaborarea programelor, care ar putea pune în pericol politica culturală pe care a stabilit-o în sectorul audiovizual.

42 Este necesar, cu toate acestea, să se constate că nu există o conexiune necesară între o astfel de politică culturală și condițiile referitoare la structura organismelor de radiodifuziune străine. Pentru a asigura pluralismul în sectorul audiovizual, nu este indispensabil ca legislația națională să impună organismelor de radiodifuziune stabilite în alte state membre să se alinieze la modelul olandez, în cazul în care acestea intenționează să difuzeze programe care conțin mesaje publicitare destinate publicului olandez. Pentru a garanta pluralismul pe care dorește să îl mențină, guvernul olandez poate foarte bine să se limiteze la elaborarea statutului propriilor sale organisme în mod adecvat.

43 Prin urmare, condițiile care se referă la structura organismelor de radiodifuziune străine nu pot să fie considerate ca fiind necesare în mod obiectiv pentru a garanta interesul general, constituit de menținerea unui sistem național de radio și televiziune care să asigure pluralismul.

B – În ceea ce privește condițiile referitoare la mesajele publicitare

44 Conform guvernului olandez și contrar punctului de vedere susținut de Comisie, nici interdicția de transmitere a mesajelor publicitare în anumite zile, nici limitarea duratei, nici obligația de a le identifica ca atare și de a le separa de alte părți ale programelor nu au un caracter discriminatoriu. Serviciile furnizate de STER sunt supuse aceluiași restricții. Guvernul olandez a făcut referire, în această privință, la articolul 39 din Mediawet. Din acest text rezultă că Commissariaat voor de Media îi atribuie STER timp de antenă disponibil în rețeaua națională și că această alocare trebuie să se facă astfel încât programele organismelor naționale de radiodifuziune să nu fie întrerupte. În cele din urmă, în conformitate cu același articol, niciun timp de antenă nu este atribuit pentru zilele de duminică.

45 În această privință, este necesar să se sublinieze, mai întâi, că pot fi justificate din motive imperioase de interes general restricțiile la emiterea de mesaje publicitare precum interdicția publicității pentru anumite produse sau în anumite zile, limitarea duratei sau a frecvenței mesajelor, sau restricții care au ca scop să permită ascultătorilor sau telespectatorilor să nu confunde publicitatea comercială cu alte părți din program. Astfel de restricții pot să fie impuse, în scopul protejării consumatorilor împotriva excesului de publicitate comercială sau, în calitate de obiectiv al politicii culturale, pentru a menține o anumită calitate a programelor.

46 Ulterior, este necesar să se sublinieze că restricțiile în cauză privesc doar piața mesajelor publicitare destinate special publicului olandez. Această piață era, de asemenea, singura vizată de interdicția de publicitate conținută în Kabelregeling care a generat întrebări preliminare în Cauza Bond van Adverteerders (a se vedea Hotărârea din 26 aprilie 1988, menționată anterior). Chiar dacă mesajele publicitare sunt legate de produse care pot fi consumate în Țările de Jos, restricțiile se aplică numai dacă mesajele însoțesc programe în limba olandeză sau subtitrate în limba olandeză. În plus, aceste restricții pot fi ridicate în ceea ce privește programele în limba olandeză care sunt emise în Belgia destinate publicului belgian vorbitor de limba olandeză.

47 Spre deosebire de Kabelregeling, dispozițiile Mediawet vizate în această cauză nu mai rezervă pentru STER totalitatea veniturilor provenind din mesajele publicitare destinate în mod special publicului olandez. Cu toate acestea, reglementând transmiterea acestor mesaje, acestea restricționează concurența cu care ar putea să se confrunte STER pe piața respectivă, din partea organismelor de radiodifuziune străine. Astfel, acestea reușesc, chiar dacă într-o măsură mai mică decât Kabelregeling, să protejeze veniturile STER și, prin urmare, urmăresc același obiectiv ca și reglementarea anterioară. Or, astfel cum s-a decis în Hotărârea din 26 aprilie 1988, Bond van Adverteerders (menționată anterior, considerentul 34), acest obiectiv nu poate justifica restricții privind libertatea de a presta servicii.

48 Este, prin urmare, necesar să se constate că interzicând administratorilor de rețea de distribuție prin cablu stabiliți pe teritoriul său să transmită programe de radio sau de televiziune conținând mesaje publicitare destinate, în special, publicului olandez, emise de organisme de radiodifuziune stabilite pe teritoriul altui stat membru, în cazul în care nu se îndeplinesc anumite condiții referitoare la structura acestor organisme sau în legătură cu mesajele publicitare conținute în programele lor și destinate publicului olandez, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 59 din tratat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

49 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât pârâta a căzut pretenții, aceasta trebuie obligată la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA

hotărăște:

1) Obligând organismele care au obținut timp de antenă în rețeaua națională de radiodifuziune să consume cu Bedrijf totalitatea sumelor puse la dispoziția lor în ceea ce privește realizarea de programe de radio și un procentaj stabilit prin decret în ceea ce privește realizarea de programe de televiziune și interzicând administratorilor de rețele de distribuție prin cablu stabiliți pe teritoriul său să transmită programe de radio sau de televiziune conținând mesaje publicitare destinate în special publicului olandez emise de un organism de radiodifuziune stabilit pe teritoriul altui stat membru în cazul în care nu se îndeplinesc anumite condiții referitoare la structura acestor organisme sau în legătură cu mesajele publicitare conținute în programele lor și destinate publicului olandez, Regatul Țărilor de Jos nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 59 din Tratatul CEE.

2) Obligă Regatul Țărilor de Jos la plata cheltuielilor de judecată.

Mancini	O'Higgins	Moitinho de Almeida	Rodríguez Iglesias
	Díez de Velasco	Slynn	Kakouris
Joliet	Schockweiler	Grévisse	Zuleeg

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 25 iulie 1991.

Grefier
J.-G. Giraud

În calitate de președinte
G. F. Mancini
președinte de Cameră